

**Widening Organic
Values
&
Sustainable
Business Models**

**Organic
Living**

**Organic Farming
Way of life!**

The Green Path an Eco-Social Enterprise

**Demonstrating
Organic
Farmer's
Entrepreneur
Models**

- **Experience Eco Farming**
- **Eco Tourism**
- **Value addition /Food stores**
- **Farmer forum/federation**
- **Restaurant/Café**
- **Eco Hotel/Retreat**
- **Foundation to spread awareness**
- **Community Development by creating legacy**

Jayaram H.R
Promoter of
The Green Path's
initiatives

- Humble roots in a village amidst the forest in the Taluk of Kanakapura, Karnataka.
- Brought up an agriculturist family, graduated with B.A. LLB pursued striving lawyer's career.
- Belief and practices Oneness as Spirituality
- is at the forefront of the organic movement which he has been working on for the last two decades and is currently the Founder Secretary for Jaivik Krishik Society, Bangalore and Treasurer for ICCOA - International Competence Center for Organic Agriculture.
- Promoter of "The Green Path Foundation" which is a leading initiative in the Organic Movement in India
- The Green Path Foundation today boasts of a 55 room unique Eco Hotel at New BEL Road, Organic Store, Sukrishi Farms at Nelamangala & an Eco Retreat at Coorg.
- The latest Green Path Foundation developed **OrganicState - Hasiru Thota** in Malleshwaram which is **India's largest Organic Experience Center** and sustainable practices and activism.

Let's Celebrate Life with Nature!!

Let's Find Out

**Working
Models**

- Started in 1998
- 40 Acres of Barren Land transformed to a 'Food Forest'
- Self sustaining water body through Rain Water harvested to man made lake
- University of Farming
- Biodiversity in own itself
- Farmers/farming enthusiasts guidance support
- Eco-Tourism for urban community
- Consecutive Revenue generation

Sukrishi Farm in 1998

Sukrishi Farm in 2016

Sukrishi Farm in 1998

Sukrishi Farm in 2016

Kids workshop at Sukrishi Farm

Self Help groups at Sukrishi Farm

International groups at Sukrishi Farm

City Dwellers at Sukrishi Farm

Rain Water Harvested Collection Well

Spectrum statescan

BECAUSE WE CARE

Leading resorts and hotels in the state are taking to responsible tourism earnestly. It seems to make good business as well for them.

Responsible Tourism

Taking a share of the onus

NEW TREND We can bring happiness to the localities with a different kind of tourism. Ananda Teertha Pyati introduces an organic farm in the outskirts of Bengaluru, which is following the concept of 'responsible tourism' and is utilising the income to enhance the wellbeing of the host village.

RESPONSIBLE TOURISM

Responsible tourism isn't just a form of tourism; it is an approach to engaging with tourism.

It is a reference to the kind of holiday where tourists relax and enjoy, and at the same time, respect the culture of people and the environment. Contribution to the betterment of the tourist spot is a major part of responsible tourism. It also means that local people get a fair share of the profit which the host of the tour makes.

On a general basis, a responsible tourism initiative includes the following aspects:

- Minimising negative economic, environmental, and social impacts
- Generating greater economic benefits for local people
- Enhancing the wellbeing of host communities, improving their working conditions and access to the industry
- Making positive contributions to the conservation of natural and cultural heritage, to the maintenance of the world's diversity
- Providing more enjoyable experiences for tourists through more meaningful connections with local people and their lives
- Being culturally sensitive, engineering respect between tourists and hosts, and building local pride and confidence

Marasrahalli, a tiny hamlet in Nelamangala taluk is not worried about irregular powercuts anymore. "We harvest sun," says Shailaja, a resident, reflecting the views of all 38 families of the village.

While most of the residents of the village are engaged in farming, the young generation ride the roads to nearby city, in search of jobs. Like any other village, electricity was a recurrent problem in Marasrahalli. With the solar power units installed a few months ago, all the families have achieved self-sufficiency in terms of electricity. A water tank constructed on the school grounds, is providing safe drinking water to children who otherwise had to run home during the lunch break, just to fetch water.

Both initiatives have their roots in Sukrushi Organic Farm, situated a few kilometres away from the village. Lawyer and farm enthusiast HR Jayaram, who has been experimenting eco-friendly methods of farming has also constructed water harvesting structures in the farm.

With regular sessions on eco-friendly farming and other life-centred workshops, Sukrushi Organic Farm has grown to be a good place to learn sustainable ways of agriculture. Jayaram has maintained demos of different organic farming techniques. The farm has adopted sustainable agricultural practices.

After the farm became a member of the Responsible Tourism Global Network in 2013, many tourists, students, research fellows from India and abroad are visiting 'Sukrushi' and staying here for a certain period.

The tourists are charged with a certain

MUD OF THE LAND (Left) Sukrushi Organic Farm in Marasrahalli; (Right) tourists experiencing the farm. PHOTOS BY AUTHOR

amount which is lesser compared to commercial accommodation charges. They pursue their work amidst serene nature away from the city.

Some research fellows and students get involved in farming, help in weeding, planting, watering and other activities. Guests are not encouraged to get outside food and are served local dishes including *rigi mudala*, *bassaru* and *rotti*. "In no time, they develop a taste and start enjoying," informs Jayaram.

Guests pay the bills, which is flexible, at

the end of their stay. One third of the money earned is used for social causes. Impact of this innovative tourism activity is obvious in Marasrahalli.

Jayaram explains, "When I learnt that students run home, after having mid-day meal, because the school doesn't have enough drinking water, I decided to install rain water harvesting unit in the school premises. The amount collected from tourists was utilised for this purpose."

Next target was to provide hassle-free

electricity to the village. Stress was on the use of renewable energy, which is eco-friendly. In October 2014, all the 38 households of the village got solar power units.

To ensure responsible participation of the villagers, a nominal amount of Rs. 500 was collected from each family. The total cost of each unit is Rs. 8,500 and it consists of a solar panel, a charging unit, three LED bulbs, mobile charging pins and necessary cable. The unit is equipped with a German technology

which enables it to absorb sunlight in cloudy atmosphere too.

The villagers are not worried about power-cut problems anymore and are happy that the electricity bill is reduced by half.

Most of the tourists are from foreign countries, particularly European. Increase in the number of visitors improves basic amenities in the village. Though it is a small initiative, Marasrahalli perceives tourism from a different angle.

Responsible Tourism

...ವಿವೇಕವೂ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯೂ

...ಎಂದನೇ ಫುಟುರಿಂದ

ಪರ್ಯಾಯ ಪ್ರವಾಸವೆಂದೇ...

ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪರಿಸರ ಕಲುಷಿತಗೊಳಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಪರಿಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳದೇ ಇರುವುದು ನಮ್ಮ ಪ್ರಮುಖ ಸಮಸ್ಯೆ. ಇದನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಇದಕ್ಕೆ ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಕ್ರಮೇಣ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಸುತ್ತರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಗುರಿಯಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ರೂಪುಗೊಂಡ ಈ ಬಗೆಯ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮಕ್ಕೆ ಸುತ್ತರ ಪ್ರವಾಸ (ಸಸ್ಟೇನಿಬಲ್ ಟೂರಿಸಂ) ಅಥವಾ ವಿವೇಕ ವಿಹಾರ (ರಿಸ್ಪಾನ್ಸಿಬಲ್ ಟೂರಿಸಂ) ಎಂದೇ ಹೆಸರಿಡಲಾಗಿದೆ. ಪರಿಸರಾತ್ಮಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಜಾಗೃತರಾದ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಮುಡಿಪೊಡಿಸಿದ್ದು, ನಿಧಾನವಾಗಿ ಅದರ ರಂಜಿಗಳು ಎಲ್ಲೆಡೆ ಚಾಚಿಕೊಂಡಿವೆ.

ಸುಮಾರು ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾದಲ್ಲಿ ಪರಿಚಯಿಸಿದ 'ವಿವೇಕ ವಿಹಾರ', ಆಗ ಅಂದೋಲನದ ರೂಪದಲ್ಲಿತ್ತು. 1996ರಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೊಂದು ಶಿಸ್ತುಬದ್ಧ ಚೌಕಟ್ಟು ರೂಪಿಸಲಾಯಿತು. ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಅಧ್ಯಯನಗಳನ್ನು ಮನಗಂಡು, ಅದಕ್ಕೊಂದು ಪರಿಹಾರ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಪರಿಸರ ಸಂಘಟನೆಗಳು ಯತ್ನಿಸಿದವು. ಅದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ 2002ರಲ್ಲಿ ಕೇಜ್ ಟೆನ್ಷನ್‌ನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸಮಾವೇಶದಲ್ಲಿ 'ವಿವೇಕ ವಿಹಾರ'ಕ್ಕೊಂದು ಸ್ಪಷ್ಟ ರೂಪು ಕೊಡಲಾಯಿತು.

ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮದಿಂದ ಆರ್ಥಿಕತೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದುಕು ಹಾಗೂ ಪರಿಸರದ ಮೇಲಾಗುವ ಋಣಾತ್ಮಕ ಪರಿಣಾಮ ತಡೆಯಲು ಏನೇನು ಮಾಡಬಹುದು ಎಂಬ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಪತ್ತೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಯಾವುದೇ ದೇಶಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಅದಾಯ ತಂದು ಕೊಡುವ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮಕ್ಕೆ ಪ್ರಮುಖ ಸ್ಥಾನ. ಹೀಗಾಗಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಪ್ರದೇಶ ಹಾಗೂ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆ ತಂದೊಡ್ಡದಂತೆ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅತಿಯ 'ವಿವೇಕ ವಿಹಾರ'ದಲ್ಲಿ. ಅತ್ಯ ಪ್ರವಾಸಿಗರಿಗೂ, ಸತ್ಯ ಸ್ಥಳೀಯರಿಗೂ ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಪ್ರಯೋಜನ ಸಿಗಬೇಕು ಎಂಬ ಪ್ರಮುಖ ಸೂತ್ರ ಅದರದು.

ಪ್ರಶಸ್ತಿಯೂ ಇದೆ!

'ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ದೇಶ' ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ ಕೆಲವು ರಾಜ್ಯಗಳು ಈಗಾಗಲೇ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮದ ವ್ಯಕ್ತಿರತ್ನ ಪರಿಣಾಮಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿ, ಅದರ ಅಪಾಯ ಗ್ರಹಿಸಿವೆ. ಹೀಗಾಗಿ 'ವಿವೇಕ ವಿಹಾರ'ದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಇನ್ನಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿಸಬೇಕೆಂಬ ಪ್ರಯತ್ನ ಜಾಗೃತರಾದ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರವಾಸ ಏಜೆನ್ಸಿಗಳು, ಪರಿಸರಾತ್ಮಕ ಸಂಘಟನೆಗಳು, ಸಮುದಾಯ ಪಾಲುದಾರಿಕೆ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಹಾಗೂ ಹೋಟೆಲಿಂಗ್‌ಗಳು ಒಂದಾಗಿ ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾದ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ 'ರಿಸ್ಪಾನ್ಸಿಬಲ್ ಟೂರಿಸಂ ಸೆಟ್‌ವರ್ಕ್' ರಚಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಈ ಜಾಲ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಅಂದೋಲನದ ಫಲವಾಗಿ 'ವಿವೇಕ ವಿಹಾರ'ದ ವಾಣಿಜ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿಯನ್ನು ಸ್ವಾಧೀನಗೊಂಡಿವೆ. ನವೆಂಬರ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ, ರಿನ್ಸೆಲ್ಲಿ ಟೆರಿಸ್ಟ್ರಿಯಲ್ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಹಾಗೂ ಬೆಂಯೂಸೆಟ್‌ನ ಮ್ಯಾಗ್ನಿಫಿಕ್ - ಈ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕೆ ಮುಕ್ತವೆಂದಿವೆ. ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ನವೆಂಬರ್ ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪ್ರದಾನ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನೇ ಬದಲಿಸುವ 'ವಿವೇಕ ವಿಹಾರ'ದಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಮನರಂಜನೆಯೇ ಜಾಗವಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲೊಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯೂ ಇದೆ. ಪ್ರವಾಸ ಅದರ ತಂದೆಯಂತೆ, ಸಂಕೋಚದಿಂದ ಬರುವುದಷ್ಟೇ ಹೊರತೂ ಅಲ್ಲಿನ ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನಮಗೇನು ಎಂಬ ಧೋರಣೆ ಸಲ್ಲದು.

ಪ್ರವಾಸ ತಾಣಗಳಿಂದ ತುಂಬಿ ಹೋಗಿರುವ ಭಾರತದಲ್ಲಿ 'ವಿವೇಕ ವಿಹಾರ' ಇನ್ನೂ ಕಾಲರಂಜಿಸಿಲ್ಲ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ರಿಯೆಯ

ಕ್ಷೇಪಿ ವಿಧಾನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಪ್ರವಾಸಿಗರು (ಎಡ ಚಿತ್ರ). ವ್ಯವಸಾಯದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮುದ್ದಾಗಿ ಮಾಡುವ ವಿಧದಲ್ಲಿ ಯುವತಿ

ಈಗಿನ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮದಿಂದ ಏನಾಗುತ್ತಿದೆ?

- ▶ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮಕ್ಕೆಂದು ಬಳಸುವ ಸಾರಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಇಂಗಾಲದ ಡೈ ಆಕ್ಸೈಡ್ ಹೊರಸೂಸುವಿಕೆಗೆ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಕೊಡುಗೆ ನೀಡುತ್ತಿದೆ.
- ▶ ಪ್ರೇಕ್ಷಣೀಯ ತಾಣಗಳಿಗೆ ದಾಂಗುಡಿಯುವ ಪ್ರವಾಸಿಗರು ಅಲ್ಲಿನ ಸ್ವಚ್ಛತೆ ಬಗ್ಗೆ ತಲೆ ಕೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಪರಾಧ.
- ▶ ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಹೋದರೆ, ಅಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳೀಯ ತಿಂಡಿ-ತಿನುಮಗಳು ಕಾಣುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಎಲ್ಲೆಡೆ ಸಿಗುವ ಊಟೋಪಚಾರ ಅಲ್ಲೂ ಲಭ್ಯ.
- ▶ ಆ ತಾಣಗಳಿಗೆ ಪ್ರವಾಸಿಗರು ಹೋದರೆ, ನಷ್ಟಾರ್ಥ ಅಂಗಡಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಪ್ರಾಚಾರವಾಗಬಹುದು. ಪದವು ದಿಟ್ಟರ ಸತ್ಯಲಿಂಗ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕಾಗಲೇ ಅಲ್ಲಿನ ಹೆಗ್ಗುರಿಗಾರಿಗೆ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ.
- ▶ ಪ್ರವಾಸ ಸ್ಥಳಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಸರ್ಕಾರೇ ಮಾಡುವುದರಿಂದ, ಆದರಿದರ ಬದುಕು ಆದಾಯದ ಪಾಲು ಆ ಗ್ರಾಮದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಬಳಕೆಯಾಗಬಹುದು ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯೂ ಇಲ್ಲ. ಈ ಪಾಲು ಬಹುತೇಕ ಸಲ ಪ್ರವಾಸ ತಾಣಕ್ಕೆ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಕಲ್ಪಿಸುವುದಕ್ಕಷ್ಟೇ ಸೀಮಿತವಾಗುತ್ತದೆ.
- ▶ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಪ್ರವಾಸ ತಾಣವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲು ಕೋಟಿಗಟ್ಟಲೆ ಹಣ ಸುರಿಯುತ್ತವೆ. ಆದರೆ, ಅಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಳೀಯರನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡುವುದಾಗಲೇ, ಆ ಹೆಗ್ಗುರಿ ಸೆಲಾಪ್ಪ ಕೊಡುವುದಕ್ಕಾಗಲೇ ಹೆಚ್ಚು ಗಮನ ಹರಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಸಂಪದ್ಯರಿತವಾಗಿರುವ ಕೇರಳ ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆಯಿಟ್ಟಿದೆ. ಅಲ್ಲಿನ ಸರ್ಕಾರ, ಕೆಲವು ತಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಕಳೆದ ತಿಂಗಳಷ್ಟೇ ಪರಿಚಯಿಸಿದೆ. ಆ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಿದರೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಇನ್ನೂ ಹಿಂದಿದೆ. ಹಾಗೆಂದು ಬೇರರಿಬ್ಬರೇ ಹೇಳಿ! ಬೆಂಗಳೂರಿನ 'ಗ್ರೀನ್ ಪಾಥ್' ಪರಿಸರ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ ಕಳೆದ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳಿಂದ 'ವಿವೇಕ ವಿಹಾರ' ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿದ್ದು, ಅದರ ಪ್ರತಿಫಲವನ್ನು ಹೆಗ್ಗುರಿಗೆ ನೀಡುತ್ತಿರುವ ಕುತೂಹಲದ ಸಂಗತಿಯೂ ಇದೆ (ಬಾಕ್, ನೋಡಿ).

ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮದಿಂದ ಏನೇನು ಸಿಗಬೇಕೆ ಎಂಬ ಸರ್ಕಾರಗಳೂ, ಪ್ರವಾಸ ಏಜೆನ್ಸಿಗಳೂ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಅದರ ವಾಸ್ತವ ಸ್ಥಿತಿ ಏನೇನು ಎಂದು ಪರಿಸರವಾದಿ ವಿಜ್ಞಾನದ ಕಣವೆ ಬಣ್ಣಿಸುವುದು ಹೀಗೆ: 'ಬೇಗಲಿ ಅಲವಾತೆ ಹೋಗುವ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಏನೇನಾಗುತ್ತಿದೆ ಅಂತ ನಾನೇನು ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಿದ್ದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಬರೀ ಬಹುರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಂಪನಿಗಳ ಉತ್ಪನ್ನ ರಾಜಾಪುತ್ರಿತ್ವವೇ ಹೊರತೂ ಸ್ಥಳೀಯ ರುಚಿ, ತಿನಿಸುಗಳ ಮಜಾವು ಕೊರತೆ ಎನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಇಂಥ ಪ್ರವಾಸಿಗಳಿಂದ ಸ್ಥಳೀಯರಿಗೂ ಅಲ್ಲಿನ ಪರಿಸರಕ್ಕೂ ಏನೇನೂ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ.'

ವಿವೇಕ ವಿಹಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಸಿಗರು ಮನರಂಜನೆಯೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ. ಆದರಿದರ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ವೈವಿಧ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಯೋಜನವೂ ಇದೆ. 'ಅದನ್ನು ದಿಟ್ಟು ಗುಟ್ಟುಗಳಲ್ಲೂ, ಮೆಡಿಕಲಿಯಲ್ಲೂ ಅದೇ ಚೈನಿಸ್ ಸೂಡ್ಡರ್, ತಿಂದರೆ ಬೊಳಗರ ದೊಟ್ಟಿ, ಬದಲಿಸಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ರಾಗಿ ಮುದ್ದೆ, ಸೊಪ್ಪಿನ ಸಾರಿಗೆ ಇರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಹೇಗೆ ಗುತ್ಯಾದಿವೆ' ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗ್ರೀನ್ ಪಾಥ್ ಪರಿವರ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥ ಎಚ್.ಆರ್. ಜಯರಾಮ್.

'ನನ್ನ ಪ್ರವಾಸದ ಉದ್ದಕ್ಕೆ ಕೂಡ ಅದೇ ಅಗಿತ್ತು' ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಜುರ್ವೆನಿಯ ಯುವಕ ಕಸ್ತೂರ್. ಕ್ರಿಸ್ಮಸ್ ರಜಾ ಕಳೆಯಲೆಂದು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವ ಆತನಿಗೆ ಇಲ್ಲಿನ ಊಟ, ವಾಣಿಜ್ಯದ ಹುಲು ಹಿಡಿದಂತಿತ್ತು. ಮರಸರಣಿಯ 'ಸುಕ್ಕಪ್ಪ' ಸಾವಯವ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಸಾರವ ವಾರ ಇದ್ದ ಕಸ್ತೂರ್, 'ಐ ಲವ್ ಮಂಡಕ್ಕಿ, ಅವುಕ ಅಂಥ ರಾಗಿ ಮುದ್ದಿ' ಎನ್ನುತ್ತ ಮೂರು ರಾಗಿ ಮುದ್ದಿಗಳನ್ನು ಲಕ್ಷಣವಾಗಿ ಗುಳುಕಿ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. 'ನೀವು, ವೀಳೆ ಐ ಅಮ್ ರಿಟರ್ನಿಂಗ್. ರಿಯಲ್ ಮಿಕ್ ದೀಪ್ ಟೀಪ್ಲೀ ಡಿಪ್' ಎನ್ನುತ್ತ ತಟ್ಟೆ ತೋಳಿಯು ನಲಿಯುತ್ತ ನಡೆದ.

- Started in 2007
- India's first Certified Organic Store
- Caters to farm fresh food
- Alternative organic processed food products
- Marketplace for Organic farmers and Vendors following fair trade values
- Initiator of organic campaigns in B'lore (which boasts of 100+ organic stores)

Era Organic

- Started in 2008
- An Eco-Tourism model with 55 roomed apartment
- Rain water harvesting/Bio-Gas fuel/Waste Management are implemented
- Caters to customers across the world
- Eco-Tourism stay

Eco Hotel

- Started in 2014
- Eco-Tourism support amidst of 28 Acres coffee plantation
- Stabilized mud block technology
- Awarded for Responsible tourism and eco-conscious construction
- Recycled or upcycled wood is used in the styling of the interiors
- Hosted international volunteers who have taken with them our replicable models

Eco Retreat Medikari

 the GREEN PATH
ORGANIC STATE

 the GREEN PATH
FORGOTTEN FOOD
MULTI-CUISINE RESTAURANT
MEET THE MILLET

 the GREEN PATH
DETOX CAFE
HEALTHY EATING STARTS HERE

 the GREEN PATH
ERA ORGANIC

 the GREEN PATH
CONFLUENCE
BANQUET HALL
KUDALA SANGAMA

- Started in 2016
- Vision of attracting mainstream population for Organic & Sustainable Living
- India's Biggest Organic multi-Experience space
- Era Organic Store
- Kudala Sangama- Banquet hall
- Detox Café
- Urban Farming – Terrace Garden
- Forgotten Food – Restaurant

the GREEN PATH
CONFLUENCE
BANQUET HALL
KUDALA SANGAMA

 the GREEN PATH
FORGOTTEN FOOD
MULTI-CUISINE RESTAURANT
MEET THE MILLET

the GREEN PATH

FORGOTTEN FOOD

MULTI-CUISINE RESTAURANT

MEET THE MILLET

Good Food Movement

“The food you eat can be...

either the safest and most
powerful form of medicine

or

the slowest
form of poison.”

~Dr. Ann Wigmore

the GREEN PATH
ECO HOTEL
BENGALURU

the GREEN PATH
ERA ORGANIC

the GREEN PATH
ECO RETREAT
COORG

the GREEN PATH
SUKRISHI

the GREEN PATH
ORGANIC STATE

the
GREEN
PATH

Urban Organic Farming

The Green Path Foundation Orientation workshops

The Green Path Foundation

Good Food Movement

2016 was a Much Cherished Year with Memorable Milestones and these Recognitions.
Thanks Universe for blessings and all of you for joining our Good Food Movement!

BEST
RESTAURANT
OF THE YEAR
BANGALORE

BEST
HEALTH FOOD
RESTAURANT

OUTSTANDING
AMBIENCE
AND
INTERIORS
SOUTH INDIA

Tel: + 91 80 2356 9777, +91 99867 84447 [facebook.com/greenpathstream](https://www.facebook.com/greenpathstream)

Treading the green path...

Sustainable livelihoods

Last updated: 03 May, 2010

An organic farm in Bangalore's outskirts. That's Sukrushi for you. Owned by organic farmer H R Jayaram, the farm makes use of rainwater-harvesting techniques, solar and biogas energy, eschews chemical fertilisers and pesticides using organic substitutes for the same, and practises social forestry, writes Aruna Chandaraju

Born into a simple farmer's family in a small Karnataka village, H R Jayaram spent much of his childhood helping his father on their little farm. Little he did know then that, decades later, the memories of this experience would trigger a major change

in his life and ideals, and also influence many people around him

H R JAYARAM

58-year-old green warrior takes battle to your backyard

H.R. Jayaram is a lawyer-turned agriculturist and the brain behind The Green Path Foundation.

19 Dec 2016 8:28 AM

the
GREEN
PATH

ವಿಹಾರದ ದೈವಿಕವಾಗಿ ವಿನ್ಯಾಸಿಸುವ ಚುಕುಸಕ್ತಿಯು

The Green Path Foundation initiatives

ಆಧುನಿಕ ಜೀವನಶೈಲಿಯ ಒಂದು ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಭಾಗ 'ಪ್ರವಾಸ'. ಮನರಂಜನೆ ಮನೋವಿಕಾಸದ ಉದ್ದೇಶಗಳ ಈ ಪ್ರವಾಸಕ್ಕೆ ನೈತಿಕ ಪದಾಬ್ಧಾರಿಯ ಮುಖವೂ ಇದೆ. ಈ ನೈತಿಕ ಆಯಾಮವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ 'ವಿವೇಕ ವಿಹಾರ' - ಪ್ರವಾಸಿ ಸ್ಥಳಗಳ ಸ್ಪಷ್ಟ ಹಾಗೂ ಆ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡುತ್ತದೆ. ವಿಶ್ವದೆಲ್ಲೆಡೆ 'ವಿವೇಕ ವಿಹಾರ' ಒಂದು ಆಂದೋಲನವಾಗಿ ನಿಧಾನಕ್ಕೆ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ.

ಅನಂದೇರ್ಥ ಪ್ಯಾಟಿ

ಗಿಡುಗುಡುವ ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಐವತ್ತು ಕಿಲೋ ಮೀಟರ್ ದೂರದಲ್ಲೇನು ಆ ಹಳ್ಳಿಯ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಫಿಲಿಪ್ ಕೆಕೆ ಕತ್ತರಿನವರು ಹೇಗೆಯದನ್ನು ಕರಿಯುತ್ತಿದ್ದ. ಆತನಿಗೆ ಮನೆಯನ್ನು ಮರ್ಗಡರ್ಸನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು! ಅಂತೂ ಇಂತೂ ಒಂದನೆಯ ತಾಸಿನ ಬಳಿಕ ಆತ ತುನಿ ಕೆಲಸ ಕರಿಯುವಂತಾಯಿತು. ಸುಸ್ತಾಗಿ, ಬೆವರು ಒರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಮನೆಗೆ ಬಂದ ಫಿಲಿಪ್‌ಗೆ ರಾಗಿ ರೊಟ್ಟಿ, ಸೊಡಿನ ಪಲ್ಯ ಇಷ್ಟವೆನಿಸಿತು. ಆತನಿಗೆ ಈ ಪ್ರವಾಸದ ದಾರಿ ತೋರಿಸಿದ್ದ ಯಾವತೆ ಮಾಟಗಾಣ ಅದಾಗಲೇ ಎರಡು ತಿಂಗಳು ಇಲಿಯೇ ಇದ್ದು ಹೋಗಿದ್ದಳು. ಆತನು ಫಿಲಿಪ್‌ನನ್ನು ಈ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಕಳಿಸಿದ್ದಳು! ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಇಲ್ಲಿಯ ರಫೆಲ್ ತೆರೆದ ಬಳಿಕ ಬಂದಿದ್ದು

ಜಮಾನಿಯ ಅಣಾ. ನೆಲಮಂಗಲ ಸಮೀಪದ ಮರನರಹಳ್ಳಿಯ ಜನರಿಗೆ ಫಾರಿನ್ ಜನ ಅಂದರೆ ಕೆಂಪುಮಾಂಸವನ್ನು ಅವರು ಬರುವುದು. ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದು, ಇಲ್ಲಿನಿಂದ ಉಣಿಸಿ- ಉಣಿಸುವ ಸೇವೆಯನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಸಹಜ. ಹಾಗೆಯೇ ಇವರಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದವರಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗ ಮಾಡುತ್ತಿರುವವರು. ಯಾವಾವುದೇ ಆದ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವವರು. ಹಾಗೆ ಬಂದವರು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡು, ಅಲ್ಲಿನ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪರಿಷತ್ತಿನೊಳ್ಳುತ್ತ ಅಲ್ಲಿನವರೇ ಆಗುವುದು ಅವರ ಉದ್ದೇಶ. ಆದೇಕೆಂದರೆ ಮಿಗಿಲಾಗಿ, ಪ್ರವಾಸದ ನಡವಳಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆ ತಂದೊಡ್ಡದೇ ಅಲ್ಲಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಕೈಲಾದಷ್ಟು ನೆಲವನ್ನು ಬಿಡುವುದು - ಇದು ವಿವೇಕ ವಿಹಾರದ (ರಸ್ಕಾನಿಬಲ್ ಟಾರಿಂಗಿಂ) ಮೂಲ ಆಶಯ. ಪ್ರವಾಸ ಅಂದೇಡನೆಯೇ ಒಂದನ್ನು ದೃಶ್ಯಗಳ

ನನ್ನು ಕಟ್ಟುವ ಮೊದಲು. ಕಾನಿನಲ್ಲಿ ಲಾಗೇನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು, ಪ್ರೇಕ್ಷಣೀಯ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದು. ಅಲ್ಲಿ ಲಾಡ್ಜ್‌ನಲ್ಲಿ ರೊಪ್ ಮಾಡುವುದು. ಸುತ್ತಮುತ್ತ ನೋಡುವುದೇ ನೋಡಿಕೊಂಡು ತಿರುಮುಕುಕೊಂಡು, ಇರುವುದು ದಿನ ಎಲ್ಲಾ ಮಾಡಿ ವಾಪಸಾಗುವುದು. ಇಂಥ 'ಟೂರಿಂಗ್' ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಹಲವು ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್‌ಗಳನ್ನು ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಬಜೆಟುಗಳು ರಾಜೀಕರಿಸಿ ತಂದು ಸುರಿಯುತ್ತಿವೆ. ಕೆಲವು ಒತ್ತಡದಲ್ಲೂ ಅತ್ಯವಸರದ ಬದುಕಿನಲ್ಲೂ ಒತ್ತಡವಿಟ್ಟಿರುವವರಿಗೆ ಇಂಥ ಪ್ರವಾಸಗಳು ಟಾರಿಂಗ್ ಇದ್ದಕ್ಕೆ. ಆದರೆ ಈ ತೆರವಾದ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಅಹಾರ ವೈವಿಧ್ಯಗಳನ್ನು ತೆರೆಮರೆಗೆ ಸಿಟಿ, ಬೆರಲೊಪ್ಪ ತಂದಿಟ್ಟಿರುವ ಉದಾಹರಣೆಗಳೂ ಇವೆ. ಇನ್ನು 'ಎಂಜಾಯ್' ಮಾಡುವ ಭರದಲ್ಲಿ ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಆಗುವ ಹಾನಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸುವುದು ಪ್ರವಾಸದ ಯಾರಿಗಿದೆ?

ಮರನರಹಳ್ಳಿಗೆ ಬೆಳಕು ಬಂತು!

ಕಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿದ ಮಳೆನೀರಿನ ಸಂಗ್ರಹ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮನೆಗೆ ಬೆಳಕು ನೀಡುವ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಘಟಿಸಿತು

'ವಿವೇಕ ವಿಹಾರ'ದ ಮೊದಲ ಹೆಜ್ಜೆಯ ಗುರುತು ಬೆಂಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ನೆಲಮಂಗಲ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಮರನರಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಹೊಣೆಯರ ಪ್ರವಾಸಿಗರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಹೋಗಿದ್ದರಿಂದ, ಆ ಹಳ್ಳಿಯ ಬೆಳಕು ಕಾಣುವಂತಾಯಿತು. 'ಸಣ್ಣದಾಗಿ ಮಳೆ ಬಂದ್ರೂ ನಮ್ಮೂರಿನಾಗಿ ಕರಂಟ್ ಹೋಗಿ ದಿಡ್ಡಿತು. ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ರಾತ್ರಿಯಿಡೀ ಕರಂಟ್ ಬಿರ್ಕಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ನಮಗೆ ಕತ್ತಲೆ ಅಲ್ಲದ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಖುಷಿಯಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಹೇಮಲತಾ. ಅವರ ಮನೆಗೆ ಸೌಲಭ್ಯದ ಬೆಳಕು ಸಿಕ್ಕಿದೆ.

ಸೂರ್ಯ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್ 'ಆರದಿಂ' ಸಂಸ್ಥೆಯ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ಭಾರತದ 'ಪ್ರೋಜೆಕ್ಟ್ ವಿಟಲ್' ಎಂಬ ಸ್ವಯಂಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಯು 'ವಿವೇಕ ವಿಹಾರ'ವನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುತ್ತಿದೆ. ಈ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರು 'ಗ್ರೀನ್‌ಪಾಥ್' ಪರಿಸರ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆ ನೆಲೆ ಒದಗಿಸಿದೆ. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರಾಜ್ಯ, ದೇಶಗಳಿಂದ ಪ್ರವಾಸಿಗರು ಬರಬೇಕಾಗಿ ಬಂದಾಗ, ಅವರ ಆಸಕ್ತಿ ಮೇರೆಗೆ ಮರನರಹಳ್ಳಿಯ 'ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ತೋಟ' ಅವರನ್ನು ಕಳಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕೆಲ ಕಾಲ ಅಲ್ಲಿಯೂ ಅವರು ವಾಪಸಾಗುವ ಮುನ್ನ, 'ಆರದಿಂ'ಗೆ ನಿಗದಿತ ಶುಲ್ಕ ಪಾವತಿಸುತ್ತಾರೆ (ಅದು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಲಾಡ್ಜ್‌ಗಳಿಗಿಂತ ಖಂಡಿತವಾಗಿದ್ದು ಕಡಿಮೆಯೇ ಆಗುತ್ತದೆ). ಈ ಮೊತ್ತದಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಸಿಗರು ವಾಸ್ತವಕ್ಕೆ ಆಗುವ ಅತ್ಯಲ್ಪ ಏರ್ಪಾಟು ತೋಟಗಳ ಮೇಲೆ ಆರದಿಂ ಮಾಡುವಂತಾಗುತ್ತದೆ.

ಪ್ರವಾಸಿಗರಿಂದ ಸಂಗ್ರಹವಾಗುವ ಒಟ್ಟು ಮೊತ್ತದ ಮೂರನೇ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು ಹಣವನ್ನು ಹಳ್ಳಿಗಳ ಪ್ರಗತಿಗಾಗಿ ಕೊಡುತ್ತದೆ. 'ಹೀಗೆ ಆರದಿಂ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಹಣದಿಂದ ಕಳೆದ ವರ್ಷ ಮರನರಹಳ್ಳಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗೆ ಮಳೆನೀರು ಕೊಯ್ಲು ಹಾಗೂ ಈ ವರ್ಷ ಹಳ್ಳಿಯ ಎಲ್ಲ ಮೂವತ್ತೈದು ಮನೆಗಳಿಗೆ ಸೌಲಭ್ಯದ ಚುಕು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆ ಮುಗಿಸಿದ ಅನಂತರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕೃಷಿ ಹಾಗೂ ಬೆಳಕು ಎಸ್.ಆರ್.ಒ.ಯಿಂದಾಗುತ್ತದೆ.

'ಇಲ್ಲಿಯ ಎಲ್ಲ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಈಗ ವಿನ್ಯಾಸ ಕೊರತೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹದ ಚಟುವಟಿಕೆ ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳುವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮದೊಂದು ಸಣ್ಣ ಹೆಜ್ಜೆ. ಮುಂದಿನ ವರ್ಷ ಪ್ರತಿ ಮನೆಗೂ ಜೈವಿಕ ಅನಿಲ ಕಿರುಘಟಕ ನೀರಿನಿಂದ ದೋಡನೆಯಿದೆ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಆರದಿಂ ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಸಿಪಿ ಕಾಪಾ.

Our Mission & Vision

Our Mission

To create replicable models of sustainable living through organic farming and good food movement in order to inspire more people to adopt an Eco-conscious lifestyle

Our Vision

To celebrate the fullness of life by honoring and preserving the natural ecology of Mother Earth as well as mankind - as part of one universe.

Celebrate Life with Nature !!

**Organic
is not just
Chemical**

Free

It way of life

PEACE &

LOVE !

Thank
You
All !

jaygreenpath@gmail.com

[For more details:](#)

www.TheGreenPath.In

080 2356 9777 | 900911777

Facebook.com/greenpathstream

the
GREEN
PATH